

УДК 338

О.В.Чук,
старший викладач кафедри бухгалтерського обліку,
ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ НА ОЛІЙНО-ЖИРОВИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

У статті досліджено особливості виробничих запасів олійно-жирових підприємств.

Ключові слова: купівельна сировина, сировина власного виробництва, виробничі запаси.

Мета дослідження

Метою дослідження є особливості використання виробничих запасів олійно-жирових підприємств.

Виклад основного матеріалу

До особливостей олійно-жирової промисловості, які відображаються у обліку та калькуванні собівартості продукції, слід віднести:

- 1) комплексне використання сировини, що має враховуватися при визначенні основного об'єкта калькулювання, співвідношення основної, покупної продукції і відходів та формування на них (олія, шрот (макуха), лузга, рафінована олія, фосфатидний концентрат, соапсток, жирні кислоти, гліцерин та інше);
- 2) внутрішній обіг продукції на олійно-жировому підприємстві з одночасним використанням сировини власного виробництва й сторонньої, що пов'язано з особливостями її оцінки та впливом на рентабельність (олія, яка використовується на виробництво саломасу; олія й саломас, що використовуються для виробництва маргаринової продукції, майонезу, мила, оліфи та інших);
- 3) різноманітність продукції, яка виробляється на комбінованих підприємствах, що викликає потребу встановлення одноманітності у віднесенні загальних витрат до окремих видів продукції (витрати енергоресурсів загальновиробничі й загальногосподарські витрати тощо);
- 4) коливання цін на сировину, попутну продукцію й відходи в умовах ринкових відносин, що викликає потребу ґрунтуватися на певному співвідношенні цін на сировину, відходи та продукцію.

В олійно-жировій промисловості до цільових продуктів належать: олія, саломас, маргаринова продукція, майонез, мило туалетне й господарське, оліфа, мильна паста і стружка, гліцерин дистильований, гірчиця, гірчичний порошок, кетчуп та інші види продукції, яка виробляється олійно-жировим підприємством. При цьому за сировиною та допоміжними матеріалами, що використовуються на виготовлення цільових продуктів і попутної продукції, витрати на їх придбання (заготовлення) відносять тільки до собівартості цільових продуктів.

Матеріальні витрати на цільові продукти формуються, виходячи з витрат на придбання сировини та допоміжних матеріалів (без обліку податку на додану вартість). Витрати матеріального ресурсу на виробництво продукції визначаються з урахуванням природного убутку, втрат і відходів, передбачених технічними умовами та іншими нормативними документами.

На олійно-добувних підприємствах галузі основним виробництвом є виробництво олії (нерафінованих, гідратованих, рафінованих, дезодорованих). Сировиною для виробництва олії є насіння олійних культур (соняшнику, сої, льону, ріпаку, гірчиці, кукурудзи та інших), фруктові кісточки (вишневі, сливові, персикові, аличеві, абрикосові та інші), насіння овочів. Олійно-жирові підприємства здійснюють розрахунки з постачальниками за олійне насіння за договірними цінами.

Окремим питанням пропонується зупинитися на поняттях купівельної сировини та сировини власного виробництва, адже особливості олійно-жирового виробництва доводять, що у процесі виробництва рафінованої олії використовується олія, яка вже була видобувана з насіння. Постає питання: до якої групи запасів слід відносити нерафіновану олію, яка надходить на промислову переробку для рафінації, включаючи вінтеризацію і дезодорацію – до сировини чи до напівфабрикатів власного виробництва?

Згідно економічної енциклопедії, напівфабрикатом вважається готовий виріб, продукція одного з підрозділів підприємств, що використовується для виробництва складнішого виду продукції, а тому підлягає наступній доробці в підрозділах. С.В.Голов зазначає, що напівфабрикатом є продукція, що не пройшла всіх установлених технологічним процесом стадій виробництва та потребує доопрацювання або укомплектування.

Таким чином, напівфабрикат завжди потребує доопрацювання для виробництва складнішого виду продукції. Щодо поняття сировини, в економічній енциклопедії зазначено, що це продукція видобувної промисловості та сільського господарства, що вперше надійшла на промислову переробку.

Для виробництва нерафінованої олії сировиною виступає насіння, для виробництва рафінованої олії необхідно її доопрацювати, тобто вінтеризувати та дезодорувати, але при цьому форма олії не змінюється, вона лише стає більш складнішою, тобто нерафіновану олію для рафінації неможна розглядати як напівфабрикат, тому що вона є готовим продуктом, який видобутий із продукції сільського господарства та вперше потрапляє на промислову переробку. Отже, нерафіновану олію, яка вперше потрапляє на переробку для рафінації та гідратації, слід вважати сировиною. Якщо ця сировина виготовлена власними силами, тоді воно повинна знаходити своє відображення у обліковій термінології.

Таким чином найбільш оптимальним є наступне визначення виробничих запасів олійно-жирових підприємств: виробничі запаси олійно-жирового підприємства – це сукупність запасів купівельної сировини (насіння) для виробництва олій нерафінованих, сировини власного виробництва (олії) для рафінації, включаючи вінтеризацію і дезодорацію; основних матеріалів та купівельних напівфабрикатів для жиру переробки харчового та хімічного призначення; допоміжних матеріалів, палива, тари та зворотних відходів, що знаходяться поза процесом олійного виробництва, утримуються на складі для використання у процесі виробничої діяльності як предмети праці і споживаються цим виробництвом протягом одного господарського (виробничого) циклу, після завершення якого цілком переносять свою вартість готового продукту.

Висновок

Виробничі запаси є об'єктивною необхідністю на підприємствах. З одного боку, сформовані виробничі запаси забезпечують постійність, безперервність та ритмічність діяльності підприємства, вони гарантують його економічну безпеку. З іншого – виробничі запаси на рівні великих промислових підприємств потребують великих капіталовкладень, тому від політики їх управління, організації їх обліку та аналізу залежить точність визначення прибутку підприємства, його фінансовий стан, конкурентоспроможність на ринку та в цілому ефективність роботи підприємства.

Література:

1. Порядок обліку сировини, матеріалів та готової продукції на підприємствах олійно-жирової галузі, затверджений наказом Міністерства аграрної політики України від 11 вересня 2009 р. № 656 [Електронний ресурс] // www.rada.gov.ua
2. Бурка А. Рынок подсолнечника Украины: состояние, тенденции, перспективы // Олійно-жировий комплекс. – 2008. - № 1. – С. 21-25.
3. Голов С.Ф., Костюченко В.М. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами: приклади та коментарі. Практичний посібник. – К.: Лібра, 2001. – 840 с.
4. Запаси на складі та у виробництві: збірник систематизованого законодавства // Бухгалтерія. – 2007. – С. 152.

ТОВ "ДКС Центр"